

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
денної форми навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Протокол № 3 від 20.10.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: О. М. Котиш
І. В. Юлегіна

Р 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Зовнішньоекономічна діяльність підприємства" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. О. М. Котиш, І. В. Юлегіна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 55 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання.

Вступ

Зовнішньоекономічна діяльність, в сучасних економічних та політичних умовах, є головним стабілізуючим чинником розвитку вітчизняної економіки. Особливого значення вона набуває в період активізації інтеграційних процесів України у міжнародне співтовариство, яке характеризується динамічністю чинників зовнішнього середовища та високим рівнем невизначеності для українських підприємств. Усе це вимагає від керівництва вміння приймати ефективні, обґрунтовані управлінські рішення на макрорівні, адаптувати діяльність підприємства до потреб зовнішнього ринку для досягнення максимізації прибутку.

Досягнути запланованих заходів можливо за умови високоякісної підготовки майбутніх фахівців-менеджерів у галузі зовнішньоекономічної діяльності, здійснення якої вимагає від керівників підприємств теоретичних знань та практичних навиків у сучасній господарській діяльності підприємства як на ринку України так і за його межами.

Навчальна дисципліна "Зовнішньоекономічна діяльність підприємства" належить до нормативної частини навчального циклу дисциплін та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "бакалавр" напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 0306 "Менеджмент і адміністрування"	Базова
Змістових модулів – 1	Напрямок підготовки: 6.030601 "Менеджмент"	Рік підготовки
Загальна кількість годин – 108		3-й
		Семестр
		5-й
		Лекції
		22 год
		Практичні, семінарські
		22 год
		Самостійна робота:
		64 год
		у тому числі ІНДЗ
		35 год
		Вид контролю
		екзамен
		4 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: Бакалавр	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 69 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даної навчальної дисципліни є:

формування у студентів теоретичних знань, методичних підходів та практичних навичок стосовно аналізу, оцінки і прийняття управлінських рішень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності, її ефективності та особливостей правового регулювання, а також набуття практичних вмінь у вирішенні певного кола економічних проблем, що постають перед вітчизняними підприємствами на зовнішніх ринках;

розвиток у студента здібностей до діагностики проблем, пов'язаних зі здійсненням зовнішньоекономічної діяльності та їх вирішення;

поглиблення систематизованих знань про інтеграційні процеси, які впливають на розвиток української економіки;

розвиток навичок використання теоретичних знань в аналізі та прогнозуванні зовнішньоекономічної діяльності.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

аналіз та оцінка основних економічних процесів у міжнародній економічній системі;

вивчення нормативно-правової бази регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні;

формування теоретичних знань щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності;

наукове обґрунтування напрямів розвитку інтеграційних процесів на макро- та макrorівні для забезпечення конкурентоздатності вітчизняних підприємств на світовому ринку;

досліджування позитивних та негативних чинників розвитку зовнішньоекономічної діяльності, оцінювати рівень їх впливу на функціонування підприємства на макро- та макrorівні;

кількісне вимірювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства за різними напрямками інтеграційних об'єднань.

Об'єктом навчальної дисципліни є економічна система та процеси, що відбивають різні аспекти зовнішньоекономічної діяльності підприємства, регіону, галузі, країни.

Предметом навчальної дисципліни є господарські процеси, які відбуваються на підприємстві та пов'язані зі здійсненням зовнішньоекономічної діяльності.

Особливістю вивчення навчальної дисципліни "Зовнішньоекономічна діяльність підприємства" полягає у тому, що вона носить міждисциплінарний характер, тобто студент розпочинає її вивчення прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: "Міжнародна економічна інтеграція", "Економіка підприємства", "Менеджмент", "Економічний аналіз", "Міжнародна економіка", "Міжнародні економічні відносини", "Статистика", "Менеджмент адміністрування", "Техніка і організація зовнішньоекономічних операцій", "Гроші і кредит", "Маркетинг". У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як: "Міжнародний маркетинг", "Міжнародні фінанси", "Інформаційні системи

і технології в управлінні ЗЕД", "Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства", "Управління міжнародними проектами", "Управління міжнародним маркетингом", а також виконання тренінгів, курсових робіт, бакалаврських та магістерських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять, семінарських та практичних занять і виконання самостійної роботи. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

основні терміни та визначення навчального курсу;

теоретичні аспекти зовнішньоекономічної діяльності, її принципи, прийоми, методи аналізу та оцінки здійснення;

діяльність міжнародних організацій, які регулюють питання розвитку зовнішньоекономічної діяльності;

особливості організації зовнішньоекономічної діяльності у сучасних умовах розвитку національної економіки;

систему показників, які характеризують позиції України на світовому рівні;

особливості державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, складові системи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні, його мету та основні завдання;

специфіку митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні, сутність митного тарифу, його сутність та види;

особливості застосування нетарифних методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

методи та прийоми оподаткування зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

фактори формування кон'юнктури товарних та галузевих ринків;

систему показників ефективності експортно-імпортних операцій;

вміти:

знаходити та використовувати інформацію для здійснення ефективної зовнішньоекономічної діяльності;

аналізувати ключові проблеми на підприємстві при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;

оцінювати позиції підприємства, регіону, галузі, України на світовому рівні та обґрунтовано приймати управлінські рішення щодо подальшого здійснення зовнішньоекономічної діяльності;

користуватися нормативно-правовою базою регулювання зовнішньоекономічної діяльності України;

розраховувати митну вартість товару складати конкурентний лист;

обчислювати обов'язкові податки при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;

використовувати переваги при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності в рамках міжнародних угод;

приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності на основі результатів маркетингових досліджень зовнішнього ринку;

розраховувати ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства та окремих зовнішньоекономічних угод (експортних, імпорتنих, бартерних, орендних тощо).

Структура складових професійних компетентностей та їх формування з навчальної дисципліни "Зовнішньоекономічна діяльність підприємства" відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни
"Зовнішньоекономічна діяльність підприємства" за Національною рамкою кваліфікації України**

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1.					
Організаційно-правові засади зовнішньоекономічної діяльності					
Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки					
Визначати особливості здійснення ЗЕД	Сутність поняття "ЗЕД" та етапи її здійснення в Україні. Основні законодавчі акти, які регулюють діяльність ЗЕД підприємства та принципи її здійснення	Знання особливостей здійснення ЗЕД на митній території України	Ідентифікувати ключові проблеми та переваги здійснення ЗЕД в Україні та на зовнішньому ринку	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо розвитку ЗЕД на підприємстві	Відповідальність за точну ідентифікацію ключових проблем ЗЕД підприємства на світовому ринку
Тема 2. Основні напрямки та показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України					
Визначати стратегічні напрями розвитку ЗЕД для резидентів України в умовах інтеграційних об'єднань	Види ЗЕД; їх особливості та нормативно-правове забезпечення	Знання системи макроекономічних показників розвитку економіки України	Визначати географічне спрямування розвитку ЗЕД для підприємства	Обґрунтовувати здійснення конкретного виду ЗЕД за географічним спрямуванням	Відповідальність за розробку стратегії розвитку ЗЕД підприємства за напрямками інтеграційних об'єднань
Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України					
Виявляти особливості методів регулювання ЗЕД та застосовувати їх у сучасних умовах розвитку економіки України	Знати групи методів регулювання ЗЕД	Знання класифікації методів регулювання ЗЕД та сфери їх застосування	Застосовувати окремі методи регулювання ЗЕД	Представляти особливості кожного методу регулювання ЗЕД	Відповідальність за здійснення ЗЕД з урахуванням методів регулювання
Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні					
Визначати економічну сутність митно-тарифного регулювання ЗЕД та розраховувати митну вартість товару	Сутність поняття "митні платежі", "митний тариф", його види та функції. Визначати поняття "митна вартість товару", методи її розрахунку	Знання особливостей розрахунку митної вартості товару	Розраховувати митну вартість товару	Представляти етапи митно-тарифного регулювання ЗЕД	Відповідальність за правильність та точність розрахунку митної вартості

Закінчення табл. 2.1

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності					
Знати види податків у ЗЕД, їх особливості, формули розрахунку	Сутність поняття "податок", "мито", "ПДВ", "акцизний податок". Формули їх розрахунку	Знання теоретичних положень кожного виду з податків у сфері ЗЕД	Розраховувати базу оподаткування та величину кожного податку	Презентувати результати розрахунків кожного виду з податків	Відповідальність за правильність та точність розрахунків кожного виду з податків
Тема 6. Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні					
Виявляти особливості методів нетарифного регулювання ЗЕД та застосовувати їх в сучасних умовах розвитку економіки України	Знати групи методів нетарифного регулювання ЗЕД	Знання класифікації методів нетарифного регулювання ЗЕД та сфери їх застосування	Застосовувати окремі методи нетарифного регулювання ЗЕД	Представляти особливості кожного методу нетарифного регулювання ЗЕД	Відповідальність за здійснення ЗЕД з урахуванням методів нетарифного регулювання
Тема 7. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства					
Виявляти особливості валютного регулювання ЗЕД та валютного контролю	Визначення понять "валютний контроль" та "валютне регулювання" та його інструментів	Знання основних особливостей валютного регулювання ЗЕД	Розраховувати курсову різницю при здійсненні ЗЕО у часі	Презентувати результати розрахунку ефективності ЗЕО з урахуванням курсової різниці	Приймати самостійно рішення щодо валютних умов контракту та закріплення їх у ЗЕД договорі
Тема 8. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства					
Визначати доцільність здійснення ЗЕД з урахуванням географічного спрямування, товарної номенклатури та рівня виконання експортних (імпортних) зобов'язань	Сутність економічного аналізу, його види та напрями здійснення	Знати особливості кожного етапу проведення аналізу ЗЕД	Розраховувати рівень виконання експортних зобов'язань, проводити факторний аналіз	Презентувати результати розрахунків та обґрунтовувати їх рівень	Приймати самостійно рішення щодо необхідності подальшого здійснення ЗЕД з урахуванням рівня виконання експортних зобов'язань та факторів впливу
Тема 9. Оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства					
Визначати доцільність здійснення ЗЕД з урахуванням її ефективності	Система показників ефективності ЗЕД, особливості її розрахунку для експортно-імпортних операцій	Знати особливості розрахунків ефективності ЗЕД, підприємства	Розраховувати рівень ефективності експортно-імпортних операцій	Презентувати результати розрахунків та обґрунтовувати їх рівень	Приймати самостійно рішення щодо необхідності подальшого здійснення ЗЕД з урахуванням рівня їх ефективності
Тема 10. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності					
Прогнозувати ризики на кожному етапі здійснення ЗЕД та вмійти страхувати їх	Поняття ризик, класифікація ризиків у ЗЕД, способи керування ризиками	Знати види ризиків та етапи ЗЕД на яких вони проявляються	Прогнозувати рівень впливу ризиків на ефективність ЗЕО, розробляти заходи щодо захисту від впливу ризиків	Презентувати результати розрахунків та обґрунтовувати їх рівень	Нести відповідальність за запропоновані заходи щодо захисту від впливу ризиків у ЗЕД

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Організаційно-правові засади зовнішньоекономічної діяльності

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки

1.1. Економічна сутність зовнішньоекономічної діяльності та її принципи

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД), її сутність та зміст. Аналіз нормативно-правових документів щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Визначення основних принципів здійснення ЗЕД в Україні та за її межами.

1.2. Суб'єкти, об'єкти, види та форми зовнішньоекономічної діяльності

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності в Україні, вимоги до них. Аналіз видів ЗЕД в Україні, заборонені види ЗЕД в Україні. Основні форми здійснення ЗЕД та її особливості.

1.3. Зовнішньоекономічні режими та правові режими в Україні для іноземних суб'єктів господарювання

Зовнішньоекономічні режими в Україні та їх особливості. Правові режими для іноземних суб'єктів господарювання. Правові форми здійснення підприємницької діяльності в Україні у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 2. Основні напрямки та показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України

2.1. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності України

Концепція зовнішньоекономічної політики України. Аналіз обсягу та динаміки зовнішньоторговельного обороту України, торговельного балансу та його сальдо. Вивчення факторів впливу на стан торговельного балансу. Аналіз товарної, географічної структури експорту та імпорту.

2.2. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності в рамках інтеграційних об'єднань

Особливості зовнішньоекономічних зв'язків України. Вивчення стратегічних напрямів розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Визначення позицій України на міжнародному рівні за економічним спрямуванням.

Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України

3.1. Сутність, цілі та інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Мета регулювання ЗЕД підприємства. Нормативно-правові акти України з регулювання ЗЕД. Переваги та недоліки застосування протекціонізму та лібералізму у регулюванні зовнішньоторговельних відносин України. Структура регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Економічні інструменти регулювання ЗЕД.

3.2. Інформаційне забезпечення регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Основні джерела інформації щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності та їх систематизація.

3.3. Суб'єкти регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Класифікація суб'єктів регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та їх характеристика. Органи місцевого регулювання ЗЕД. Функції органів управління ЗЕД. Торгово-промислові палати. Недержавні органи регулювання ЗЕД.

3.4. Основні групи методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Особливості методів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

4.1. Митниця як державний інститут регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Сутність, цілі та завдання митниці. Вивчення Міжнародних конвенцій, договірною стороною яких є Україна. Функції митних органів. Визначення митної території України. Реалізація митної політики держави. Принципи здійснення державної політики.

4.2. Економічна природа митного тарифу та його функції

Економічна природа митного тарифу, його поняття та основні функції. Реальний та номінальний митний тариф. Метод розрахунку реального митного тарифу. Види мита, способи його розрахунку. Особливості митного контролю та декларування товарів.

4.3. Особливості визначення митної вартості товару

Загальні положення митної вартості товару. Цілі визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України. Перелік документів, які подаються декларантом при заявленні митної вартості товару. Методи визначення митної вартості товару в режимі імпорту та відмінного від нього.

Тема 5. Оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності

5.1. Сутність, значення та види митних платежів у формуванні доходної частини бюджету країни

Економічна сутність митних платежів, їх види та класифікація. Цілі та функції митних платежів. Особливості оподаткування митними платежами товарів, які переміщуються через митний кордон України. Справляння митних платежів.

5.2. Мито, його види та особливості нарахування

Мито та його види. Адвалерне, специфічне та комбіноване мито; автономне та конвенційне мито; спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне мито. Об'єкти та база оподаткування митом. Використання тарифних преференцій. Способи справляння митних платежів.

5.3. Акцизний податок

Загальні положення оподаткування акцизним податком, його сутність та особливості розрахунку. Об'єкти та база оподаткування акцизним податком. Платники податку. Перелік підакцизних товарів. Аналіз ставок податку. Дата виникнення податкових зобов'язань. Способи справляння акцизного податку.

5.4. Податок на додану вартість

Загальні положення оподаткування податком на додану вартість, його сутність та особливості нарахування. Об'єкти та база оподаткування податком на додану вартість. Платники податку. Вили ставок та розмір податку на додану вартість. Аналіз ставок податку. Дата виникнення податкових зобов'язань.

Тема 6. Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

6.1. Сутність та особливості нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Нетарифне регулювання. Заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності – правові, економічні, адміністративні.

6.2. Види та методи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Нетарифні методи регулювання ЗЕД, їх класифікація і характеристика. Система ліцензування і квотування. Паратарифні методи; заходи цінового контролю; фінансові заходи; методи кількісного контролю; автоматичне ліцензування; монополістичні заходи; технічні бар'єри.

Тема 7. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства

7.1. Державна політика валютного регулювання в Україні

Особливості державної валютної політики у сфері здійснення ЗЕД в Україні. Валютний механізм регулювання зовнішньоекономічної діяльності: регулювання курсу національної валюти (ревальвація та девальвація), порядок придбання валюти на міжбанківському валютному ринку України, терміни розрахунків за зовнішньоекономічними договорами в Україні. Валютні обмеження.

7.2. Система валютного контролю

Особливості валютного контролю. Суб'єкти валютного контролю. Валюта. Валютні цінності. Валютні операції. Конвертованість валют. Класифікатор іноземних валют. Ліцензування валютних операцій.

7.3. Порядок відкриття рахунків в іноземній валюті

Аналіз законодавчих актів щодо відкриття рахунків в іноземній валюті. Порядок їх здійснення. Перелік документів, необхідних для відкриття рахунків в іноземній валюті. Порядок переоформлення та закриття рахунків в іноземній валюті.

Тема 8. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

8.1. Сутність, зміст та види аналізу зовнішньоекономічної діяльності

Економічний аналіз у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства, його сутність та цілі. Етапи проведення аналізу зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз динаміки зовнішньоекономічної діяльності.

8.2. Методи аналізу зовнішньоекономічної діяльності

Методичні підходи до визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Система показників ефективності зовнішньоекономічної

діяльності підприємства. Оцінка економічної ефективності. Оцінка валютної ефективності експорту й імпорту. Вплив зовнішньоекономічної діяльності підприємства на його фінансові результати.

8.3. Аналіз виконання експортних та імпортних зобов'язань.

Аналіз виконання зобов'язань з експортно-імпортних операцій. Аналіз раціональності використання коштів у зовнішній торгівлі: оборотність оборотних коштів у зовнішньоторговельних операціях, аналіз обороту коштів у товарах, аналіз обороту коштів у розрахунках, аналіз накладних витрат при експорті та імпорті товарів.

Тема 9. Оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства

9.1. Економічна сутність та форми прояву ефекту від ЗЕД

Форми прояву ефекту зовнішньоекономічної операції: зовнішньоторговельний ефект, науково-технічний ефект, ефект спеціалізації та кооперування, ефект виграшу в часі, ефект подолання дефіциту ресурсів, ефект збереження ресурсів на майбутнє.

9.2. Методи оцінки ефективності експорту (імпорту) товарів та послуг

Методика розрахунків показників економічної ефективності зовнішньоекономічних угод. Показники ефекту й ефективності експортних операцій. Факторна модель ефективності експортних угод: сукупність вихідних, проміжних і узагальнених показників. Економічна ефективність імпортних операцій. Імпорт для власного споживання (використання) та імпорт для перепродажу. Факторна модель ефективності імпорту. Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Показники економічної ефективності бартерних угод. Показники економічної ефективності ліцензійного обміну

9.3. Методи оцінки ефективності функціонування підприємств з іноземним капіталом

Поняття "спільне підприємство". Форми спільних підприємств. Особливості договору про спільну діяльність та його укладання. Порядок створення спільних підприємств на Україні. Право на займання комерційною діяльністю таких підприємств, розрахунок їх прибутків. Особливості оподаткування доходів нерезидентів України. Оцінка економічної ефективності функціонування підприємств з іноземним капіталом.

Тема 10. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності

10.1. Сутність ризику у ЗЕД та його види

Загальні причини та можливі джерела виникнення ризиків у ЗЕД. Фінансові умови й економічні чинники, що уможливають виникнення ризиків у ЗЕД. Характеристика ризиків, пов'язаних з управлінням і організацією ЗЕД. Особливості основних видів ризиків у ЗЕД: макроекономічних і комерційних; пов'язаних із вибором країни здійснення зовнішньоекономічних операцій і вибором іноземного партнера; маркетингових і транспортних; пов'язаних з укладенням контрактів і митним регулюванням. Фактори, що впливають на рівень ризиків.

10.2. Основні етапи управління ризиком у зовнішньоекономічній діяльності підприємства

Основні правила та принципи стратегії управління ризиками в ЗЕД. Основні методи та засоби зменшення ризиків у ЗЕД. Етапи управління ризиками в ЗЕД.

10.3. Методи оцінювання ризику у зовнішньоекономічній діяльності підприємства

Загальна характеристика методів оцінювання ризику у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Особливості їх використання у сучасних умовах.

10.4. Шляхи мінімізації ризиків у ЗЕД

Сутність страхування у ЗЕД. Суб'єкти й елементи страхових операцій. Основні умови страхового полісу. Основна мета діяльності страхових компаній у ЗЕД і складові їх прибутків. Характеристика основних видів страхування ЗЕД: зовнішньоекономічних операцій (контрактів), вантажів (карго), транспортних засобів (каско). Особливості страхування ризиків. Документи, що необхідні для отримання страхового відшкодування.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який

логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з одного змістового модуля (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		лекційні	практичні	самостійна робота	
виконання ІНДЗ	підготовка до занять				
Змістовий модуль 1.					
Організаційно-правові засади зовнішньоекономічної діяльності					
<i>Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки</i>	9	2	2	2	3
<i>Тема 2. Основні напрямки та показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України</i>	9	2	2	2	3
<i>Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України</i>	9	2	2	2	3
<i>Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні</i>	16	4	4	4	4
<i>Тема 5. Оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності</i>	8	2	2	2	2
<i>Тема 6. Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні</i>	8	2	2	2	2
<i>Тема 7. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства</i>	8	2	2	2	2
<i>Тема 8. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства</i>	8	2	2	2	2
<i>Тема 9. Оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства</i>	8	2	2	2	2
<i>Тема 10. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності</i>	19	2	2	9	6
<i>Передекзаменаційні консультації</i>	2			2	
<i>Екзамен</i>	4			4	
Усього годин за модулем	108	22	22	35	29

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1.			
Організаційно-правові засади зовнішньоекономічної діяльності			
<i>Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки</i>	<i>Тема семінарського заняття "Особливості розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні: історичні та сучасні аспекти"</i> 1. Етапи розвитку ЗЕД в Україні. 2. Зовнішньоекономічні режими та правові режими в Україні для іноземних суб'єктів господарювання. 3. Суб'єкти, об'єкти, види та форми зовнішньоекономічної діяльності. 4. Економічна сутність зовнішньоекономічної діяльності та її принципи	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [22; 28; 29; 31; 32; 36; 39; 41; 42]
<i>Тема 2. Основні напрямки та показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України</i>	<i>Тема семінарського заняття "Стратегічні напрямки розвитку ЗЕД в Україні в умовах інтеграційних об'єднань"</i> 1. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності України. 2. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності в рамках інтеграційних об'єднань	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [25; 27; 30 – 32; 36; 39; 40; 44]

1	2	3	4
Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України	<p><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Особливості регулювання ЗЕД на митній території України: його переваги та недоліки"</i></p> <p>1. Сутність, цілі та інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. 2. Інформаційне забезпечення регулювання зовнішньоекономічної діяльності. 3. Суб'єкти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. 4. Основні групи методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності</p>	2	<p>Основна: [1 – 3]. Додаткова: [25; 27; 30 – 32; 36; 39; 40; 44]</p>
Тема 10. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності	<p><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Систематизація ризиків у ЗЕД. Їх класифікація та фактори визначення. Методи розрахунку рівня впливу ризиків на ЗЕД підприємства"</i></p> <p>1. Сутність ризику у ЗЕД та його види. 2. Основні етапи управління ризиком у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. 3. Шляхи мінімізації ризиків у ЗЕД. 4. Методи оцінювання ризику у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Контрольна робота за пройденим матеріалом</p>	2	<p>Основна: [1 – 3]. Додаткова: [26; 34 – 38; 42 – 44]</p>
Усього годин		8	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
Змістовий модуль 1. Організаційно-правові засади зовнішньоекономічної діяльності	<i>Завдання 1.</i> "Здійснення митно-тарифного регулювання в Україні: проблеми та напрями вдосконалення". Контрольна робота за пройденим матеріалом	4	Основна: [1; 5; 7; 18 – 21]. Додаткова: [24; 28; 29; 31; 32; 36; 37; 42 – 44]
	<i>Завдання 2.</i> "Особливості оподаткування товарів у заявлених митних режимах. Порівняльний аналіз митних платежів України з іншими країнами світу"	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [23; 26; 27; 31; 32; 43; 44]
	<i>Завдання 3.</i> "Аналіз інструментів та методів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні"	2	Основна: [1; 4 – 9; 17 – 21]. Додаткова: [24; 28; 32; 36; 37]
	<i>Завдання 4.</i> "Особливості валютного регулювання для фізичних та юридичних осіб-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності". Контрольна робота за пройденим матеріалом	2	Основна: [1 – 9; 14; 15; 20]. Додаткова: [25 – 30; 32; 36; 37; 40; 43; 44]
	<i>Завдання 5.</i> "Аналіз та оцінка експортних зобов'язань, проведення факторного аналізу зовнішньоекономічної діяльності"	2	Основна: [1; 4 – 9; 17 – 21]. Додаткова: [24; 28; 29; 31; 40; 43; 44]
	<i>Завдання 6.</i> "Оцінка економічної ефективності експортно-імпортних операцій. Аналіз ефективності кредитування у ЗЕД"	2	Основна: [3; 7; 8; 11; 13]. Додаткова: [23; 26; 27; 31; 32]
Разом годин за змістовим модулем		14	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1.

Організаційно-правові засади зовнішньоекономічної діяльності

Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Рівень 1. Наведіть поняття "митні платежі". Назвіть основні законодавчі акти, які регулюють їх справляння. Представте особливості митно-тарифного регулювання ЗЕД в Україні.

Рівень 2. У 2012 році українське підприємство підписало імпортерний контракт на закупівлю обладнання для виробництва меблів, загальна вартість якого склала 26 000 дол. Згідно з Законом України, імпортер повинен сплатити мито у розмірі 25 %, при цьому відомо, що окремо оподатковується сировина, яка була використана для виробництва обладнання, у розмірі 18 %, а вартість її складає 5 600 дол. Визначити ефективний тариф.

Рівень 3. Українське підприємство "Арго" підписало зовнішньоекономічний контракт з резидентом Німеччини на закупівлю двигунів внутрішнього згорання з компресійним запалюванням не більш як 50 кВт. Загальна кількість товару – 700 од. за контрактною ціною 280 євро./од. Умови поставки товару DAP (м. Полтава). Транспортування здійснюється за наступним маршрутом: м. Бремен – м. Лейпциг (80 євро) – м. Брно (280 євро) – м. Острава (170 євро) – п/п. Ягодин (160 євро) – м. Львів (1 450 грн) – м. Житомир (1 800 грн) – м. Полтава (1 200 грн) Загальна вартість страхування складає 5 000 євро (1 євро = 27,3 грн) Товар оподатковується митом – 18 %, ПДВ – 20 %. На основі поданих даних потрібно розрахувати розрахуйте митну вартість та митні платежі при імпорті товару в Україні.

Тема 5. Оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Рівень 1. Дайте відповіді на тестові запитання:

1. Датою виникнення податкових зобов'язань у митному режимі імпорту є:

- а) дата заповнення митної декларації;
- б) дата подання декларації митному органу;
- в) дата ввезення товару на митну територію;
- г) дата реалізації товару.

2. Сезонні мита встановлюються на строк не менше:

- а) 50 календарних днів;
- б) 100 календарних днів;
- в) 60 календарних днів;
- г) 120 календарних днів.

3. Базою оподаткування митом товарів є:

- а) контрактна (фактурна) вартість товарів;
- б) митна вартість товарів;
- в) максимально роздрібна ціна імпортера.

4. Зміна ставок акцизного податку відбувається з урахуванням зміни:

- а) індексу споживчих цін;
- б) Інфляції;
- в) цін виробників промислових товарів;
- г) світових цін на товари.

5. Митну вартість товару заявляє:

- а) митний орган;
- б) імпортер;
- в) експортер;
- г) декларант.

Рівень 2. Використовуючи теоретичний матеріал заповніть таблицю:

Митні платежі	Вид податку	База оподаткування	Вид ставки	Формула розрахунку	Термін сплати	Валюта платежу
Акцизний податок						
Мито						
ПДВ						
Єдиний збір						

Рівень 3. Українське підприємство "Бівакс" імпортує 1 500 м² трикоштаного полотна з Індії на умовах DAT термінал у пункті пропуску с. Гоптівка. Вартість 1 м² – 4,2 дол. Ставка імпортного мита – 15 %, додаткового імпортного збору – 5 %. Курс НБУ – 23,12 грн/дол. Розрахувати ціну товару після випуску його у вільний обіг на митній території України, якщо підприємство планує прибуток у розмірі 25 %.

Тема 9. Оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Рівень 1. Визначте відповідність між поняттям та його визначенням:

Поняття	Визначення
1. Спільна підприємницька діяльність	А. Будь-яка діяльність, в тому числі і підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару. Б. Діяльність, що базується на співробітництві між суб'єктами господарської діяльності України та іноземними суб'єктами господарської діяльності і на спільному розподілі результатів та ризиків від її здійснення. В. Діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.
2. Господарська діяльність	
3. Зовнішньоекономічна діяльність	

Рівень 2. В 2013 році вітчизняне підприємство підписало контракт на закупку устаткування для виробництва меблів, загальна вартість якого складає 73 000 євро, витрати на виробництво даного устаткування складають 1 150 000 грн. Курс 1 євро = 27,12 грн. Визначити ефект та ефективність даної угоди для українського виробника при здійсненні оплати за устаткування готівкою.

Рівень 3. Використовуючи дані, наведені нижче, розрахуйте економічний ефект та ефективність даної угоди на умовах надання кредиту. Іноземній фірмі був наданий кредит на 5 років за умови погашення рівними частинами. Плата за кредит становить 18 % річних, ставка дисконтування – 23%.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Для ефективного засвоєння курсу пропонуються наступні форми самостійної роботи для студентів:

- ознайомлення з основною і додатковою літературою;
- пошук спеціальної літератури, каталогів, статистичної інформації, наукових статей;
- виконання творчого завдання з певної тематики;
- підготовка доповідей і повідомлень для семінарів;
- самостійна підготовка за окремими розділами курсу.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 69 % (108 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (108 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до

практичних, семінарських, лабораторних занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1.				
Організаційно-правові засади зовнішньоекономічної діяльності				
<i>Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки"	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 5]. Додаткова: [22; 24; 28; 29; 31; 32; 36; 37; 40 – 44]
<i>Тема 2. Основні напрямки та показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Основні напрямки та показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України"	5	Презентація результатів	Основна: [1; 11 – 17]. Додаткова: [22; 24; 28; 29; 31; 32; 36; 37; 40 – 44]

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 3.</i> Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , підготовка до контрольної роботи. Огляд теоретичного матеріалу з теми "Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України"	5	Презентація результатів	Основна: [8; 10 – 13]. Додаткова: [22; 24; 28; 29; 31; 32; 36; 37; 40 – 44]
<i>Тема 4.</i> Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання <i>індивідуальних завдань</i> за обраною тематикою	8	Письмова контрольна робота за темами 1, 2 і 3. Захист індивідуального завдання	Основна: [1; 2; 7]. Додаткова: [23; 24; 27; 29; 31; 32; 40 – 42]
<i>Тема 5.</i> Оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання <i>індивідуального завдання</i> за обраною тематикою	4	Захист індивідуального завдання	Основна: [3 – 8]. Додаткова: [28; 29; 31; 32; 36; 37]
<i>Тема 6.</i> Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання <i>індивідуального завдання</i> за обраною тематикою, підготовка до <i>тестування</i>	4	Захист індивідуального завдання	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [25; 28; 29; 31; 33; 35; 37; 39 – 42]
<i>Тема 7.</i> Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття за темою "Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства"	4	Презентація результатів. Письмова контрольна робота за темами 4, 5 і 6	Основна: [4 – 9; 11]. Додаткова: [25; 28; 29; 31; 33; 35; 37; 39 – 42]
<i>Тема 8.</i> Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання <i>індивідуального завдання за обраною тематикою</i> , підготовка до колоквиуму	4	Захист індивідуального завдання	Основна: [4; 8; 11; 15]. Додаткова: [25; 28; 29; 31; 33; 35; 37; 39 – 42]

1	2	3	4	5
<i>Тема 9.</i> Оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до <i>колоквіуму</i> , підготовка до семінарського заняття на тему "Оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства"	4	Захист індивідуального завдання	
<i>Тема 10.</i> Ризики у зовнішньоекономічній діяльності	Вивчення лекційного матеріалу, огляд теоретичного матеріалу з теми "Ризики у зовнішньоекономічній діяльності"	15	Презентація результатів. Написання <i>колоквіуму</i> за всіма темами	
Передекзаменаційні консультації		2		
Екзамен		4		
Усього за модулем		64		

7.1. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) студента є вибіркоким видом позааудиторної самостійної роботи студента та має навчально-дослідницький характер, виконується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням підсумкового екзамену з даної навчальної дисципліни. Виконання ІНДЗ є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки майбутніх спеціалістів, які здатні застосовувати на практиці теоретичні знання, вміння та навички з даної навчальної дисципліни.

Підготовка ІНДЗ передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх у процесі розв'язання конкретних економічних ситуацій, розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних із темою ІНДЗ.

ІНДЗ передбачає наявність наступних елементів наукового дослідження: практичної значущості, комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження, теоретичного використання передової сучасної методології та наукових розробок, наявність елементів творчості, вміння застосовувати сучасні технології.

Практична значущість ІНДЗ полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб практики.

Реальною вважається робота, яка виконана відповідно до наявних проблем підприємства, на основі його реальних даних за кілька років і результати якої повністю або частково можуть бути впроваджені в практику діяльності підприємства.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається з різних точок зору – з позицій теоретичної бази і практичних напрацювань, умов його реалізації на підприємстві, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення тощо – в тісному взаємозв'язку та єдиній логіці викладу.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що в процесі виконання аналізу стратегічних позицій підприємства й обґрунтування шляхів удосконалення окремих аспектів предмета та об'єкта дослідження студент повинен використовувати відомості про новітні досягнення в техніці і технологіях дослідження, застосовувати різноманітні методи й засоби діагностичних досліджень, підходи до визначення та обґрунтування вибору критеріїв і показників експрес-діагностування виробничо-економічної системи або її елементів.

У процесі виконання ІНДЗ, разом з теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здатність до науково-дослідної роботи та вміння творчо мислити.

Тема ІНДЗ: *"Формування системи факторів впливу на ефективність зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням валютного ризику".*

Мета ІНДЗ – формування практичних навичок та вміння їх застосовувати в процесі вирішення поставленого завдання.

Об'єктом ІНДЗ є процеси господарської діяльності підприємства, пов'язані з виконанням ЗЕД відповідно до обраної тематики.

Предмет ІНДЗ – сукупність теоретико-методичних підходів до формування системи факторів впливу на ефективність зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням валютних ризиків.

Індивідуальне науково-дослідне завдання виконується студентом самостійно за консультування з викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Індивідуальне науково-дослідне завдання видається викладачем на початку семестру, протягом якого вивчається дисципліна. Студент має надати ІНДЗ для перевірки наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Бали за виконання ІНДЗ враховуються під час виставлення загальної оцінки з дисципліни.

Вимоги до оформлення. Формат аркуша – А4. Поля: ліве – 30 мм; праве, верхнє та нижнє – 20 мм. Шрифт Arial, розмір шрифту для основного тексту – кт 14. Міжрядковий інтервал – множник 1,3. Не дозволяються виділення в тексті курсивом та підкреслення.

Обсяг ІНДЗ повинен становити у друкованому варіанті 15 – 20 сторінок.

Кожен розділ розпочинають з нової сторінки. Назви розділів оформляються великими літерами по центру сторінки. Сторінки нумеруються у правому верхньому куту. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться.

Вимоги до змісту. Індивідуальне науково-дослідне завдання повинне складатися з таких елементів, як:

- титульна сторінка;
- зміст;
- вступ (1,5 сторінки);
- основна частина (12 – 17 сторінок);
- висновок (1,5 сторінки);
- список використаної літератури;
- додатки (за необхідності).

Вступ повинен відображати наступні елементи: актуальність теми, проблемне поле теми, мету дослідження, об'єкт, предмет, завдання, базу та методи дослідження.

В **основній частині роботи** (може містити декілька підрозділів) студенти повинні:

- надати аналітичну оцінку зовнішнього середовища та визначити його чинники, які мають найбільший вплив на ефективність зовнішньоекономічної діяльності;

- ідентифікувати основні ризики підприємства та визначити рівень значущості кожного з них;

- провести оцінку внутрішнього середовища підприємства та сформулювати систему факторів, які стимулюють чи дестимулюють зовнішньоекономічну діяльність підприємства;

- розробити заходи щодо забезпечення ефективної роботи підприємства на зовнішньому ринку.

Висновки повинні містити обґрунтовані, змістові та практичні рекомендації щодо забезпечення ефективної роботи підприємства на зовнішньому ринку.

Список використаної літератури слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання".

Додатки можуть бути включені за необхідності. У разі наявності кількох додатків оформляється окрема сторінка "ДОДАТКИ", номер якої є останнім, що включається до обсягу ІНДЗ. Кожен додаток починають із нової сторінки. Відповідно до вимог, додаток називають у такий спосіб: "Додаток А", "Додаток Б" і т. д. за алфавітом, за винятком букв Г, Г', Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, при цьому написи "Додаток...", "Продовження додатка..." та "Закінчення додатка..." пишуться малими літерами з першої великої і вирівнюються по правому краю сторінки. Допускається розподіл додатків на розділи типу "Додаток А.3". Ілюстрації, таблиці, формули нумерують відповідно до назви додатка, наприклад "рис. А.3".

7.2. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки

1. Проаналізувати законодавство України щодо регулювання ЗЕД.
2. Що таке зовнішньоекономічна діяльність?
3. Які групи принципів ЗЕД ви знаєте?
4. Які національні принципи ЗЕД в Україні?
5. Проаналізуйте основні форми та види зовнішньоекономічної діяльності.
6. Що таке реекспорт? Які підстави для здійснення реекспортних угод?
7. Назвіть суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
8. Чи може держава бути суб'єктом ЗЕД в Україні?
9. Що таке уявна зовнішньоекономічна діяльність?
10. Які причини виходу підприємств на зовнішні ринки ви знаєте?

Тема 2. Основні напрямки та показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України

1. Проаналізуйте основні напрямки розвитку ЗЕД в Україні в умовах кризових шоків та/або інтеграційних об'єднань.
2. Дайте оцінку стану ЗЕД в Україні.

3. Які, на вашу думку, перспективні напрямки розвитку для ЗЕД України? Обґрунтуйте відповідь.

4. Які з причин виходу підприємства на зовнішні ринки є найбільш актуальними для підприємств України?

5. Які правові джерела здійснення зовнішньоекономічної діяльності є в Україні?

6. Проведіть оцінку інвестиційної привабливості регіонів та галузей України для іноземного інвестора.

Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України

1. Назвіть основні цілі регулювання ЗЕД в Україні.

2. Які правові режими для іноземних суб'єктів господарювання існують в Україні? Що означає режим найбільшого сприяння?

3. Які існують суб'єкти регулювання ЗЕД в Україні? В чому специфіка державного регулювання ЗЕД?

4. Що становить державне регулювання ЗЕД?

5. Наведіть приклад суб'єктів державного регулювання ЗЕД в Україні. Які їх повноваження?

6. Які групи методів регулювання ЗЕД вам відомі?

7. Чи обов'язковою є реєстрація суб'єктів ЗЕД в Україні?

8. Який порядок реєстрації суб'єктів ЗЕД в Україні?

Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

1. Яку структуру мають митні органи України? Яка мета створення митниці?

2. Які функції виконує митниця? В чому полягає фіскальна функція?

3. У чому полягає регулююча (законодавча) функція митних органів?

4. Охарактеризуйте роботу митних органів України з наповнення державного бюджету країни.

5. Що таке митний тариф (мито)?

6. Які ви знаєте види митного тарифу?

7. Які види мита вам відомі?

8. Що таке декларування? Чи обов'язкове воно при експорті/імпорті товарів?

9. Що таке митне оформлення та митний контроль?
10. Які основні правила митного оформлення вантажів в Україні?
11. Який порядок нарахування і стягнення акцизного збору при здійсненні зовнішньоекономічного договору?
12. Який порядок нарахування і стягнення ПДВ при здійсненні зовнішньоекономічних угод?
13. В яких випадках суб'єкти ЗЕД звільняються від сплати ПДВ?
14. Чи можна використовувати податковий вексель при сплаті акцизного збору у ЗЕД?
15. Які ризики виникають на підприємстві при здійсненні ЗЕД?
16. У чому полягає стимулювання ЗЕД?

Тема 5. Оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності

1. Сформулюйте зміст та принципи оподаткування.
2. Назвіть основні види податків, встановлених для суб'єктів ЗЕД.
3. Які існують пільги при здійсненні ЗЕД?
4. Наведіть основні інформаційні джерела щодо оподаткування ЗЕД.
5. Розкрийте сутність податків у сфері ЗЕД та їх функції.
6. Проаналізуйте статистичну звітність щодо стягнення податків митними органами до бюджету України.

Тема 6. Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

1. У чому полягає специфіка нетарифного регулювання ЗЕД?
2. Які заходи належать до нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
3. Що таке квота? Які види квот ви знаєте?
4. Охарактеризуйте використання квот у міжнародній торгівлі.
5. Що таке ліцензія? Які види ліцензій вам відомі?
6. Визначте порядок отримання ліцензій в Україні.
7. Чи використовується квотування і ліцензування одночасно?
8. Чи можна використовувати стосовно одного товару декілька видів квот (ліцензій)?
9. Що таке добровільні обмеження експорту? В яких випадках воно використовується?
10. Чи обов'язковою є сертифікація експортної чи імпорتنної продукції в Україні?

11. Що таке сертифікація продукції? Яка установа видає сертифікат якості?
12. Який порядок сертифікації продукції?
13. Які заходи відносять до скритих методів протекціонізму?
14. Які можуть встановлюватись технічні бар'єри?

Тема 7. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства

1. У чому полягає валютний контроль у ЗЕД?
2. Що таке валюта ціни і валюта платежів за товар?
3. Як визначається курс перерахунку валюти ціни у валюту платежу за умови їх розбіжності?
4. Що таке захисні валютні застереження?
5. Девальвація національної валюти стимулює експорт чи імпорт?
6. Чи встановлено в Україні терміни розрахунків по зовнішньоекономічних угодах?
7. Особливості переміщення через митний кордон України іноземної валюти.
8. Чи впливає курсова різниця на ефективність ЗЕД підприємства?
9. Порядок ввезення на територію України та вивезення з території України національної валюти.
10. Особливості оформлення валюти у разі ввезення на територію України та вивезення з території України.

Тема 8. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

1. Назвіть економічну сутність індексу Ласпейреса та Пааше. Наведіть формули їх розрахунку. Назвіть відмінності вказаних індексів.
2. Наведіть економічну сутність коефіцієнта кредитного впливу, його формулу розрахунку та економічну інтерпретацію.
3. Розрахуйте та проаналізуйте валютну ефективність імпортової угоди.
4. Що таке ефект спеціалізації та кооперування? Наведіть приклад.
5. Дайте економічну інтерпретацію зовнішньоторговельному ефекту.

Тема 9. Оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства

1. Сформууйте систему показників, за допомогою якої можна обґрунтувати доцільність здійснення експортно-імпортних операцій.

2. Наведіть формули розрахунку ефекту та ефективності ЗЕД підприємства.

3. Назвіть якісні та кількісні показники ефективності здійснення ЗЕД підприємства.

4. Що таке дисконтування та від чого залежить ставка дисконту?

5. Визначте економічну сутність коефіцієнта кредитного впливу. Наведіть формулу розрахунку.

Тема 10. Ризики у ЗЕД

1. Економічна природа ризику.

2. Методичне забезпечення оцінки ризиків у зовнішньому середовищі.

3. Прогнозування впливу ризиків при здійсненні ЗЕД.

4. Систематизація видів ризиків у ЗЕД.

5. Система факторів впливу на ризики у ЗЕД.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:

індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1 і 9.2).

**Розподіл форм та методів активізації процесу навчання
за темами навчальної дисципліни**

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1.</i> Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки	Лекція проблемного характеру з питання " <i>Особливості розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні: історичні та сучасні аспекти</i> ", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 2.</i> Основні напрямки та показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України	Лекція проблемного характеру з питання " <i>Стратегічні напрямки розвитку ЗЕД в Україні в умовах інтеграційних об'єднань</i> ", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 3.</i> Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України	Лекція проблемного характеру з питання " <i>Особливості регулювання ЗЕД на митній території України: його переваги та недоліки</i> ", робота в малих групах, банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	Міні-лекція з питання "Митно-тарифне регулювання ЗЕД в Україні", робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 5.</i> Оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності	Лекція проблемного характеру з питання "Оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 6.</i> Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	Лекція проблемного характеру з питання "Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні"
<i>Тема 7.</i> Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства	Лекція проблемного характеру з питання "Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства", банки візуального супроводу
<i>Тема 8.</i> Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства	Міні-лекція з питання "Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства", банки візуального супроводу
<i>Тема 9.</i> Оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства	Лекція проблемного характеру з питання "Оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 10.</i> Ризики у зовнішньоекономічній діяльності	Лекція проблемного характеру з питання " <i>Систематизація ризиків у ЗЕД. Їх класифікація та фактори визначення. Методи розрахунку рівня впливу ризиків на ЗЕД підприємства</i> ", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад, виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Метод Дельфі використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках і передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. При виборі управлінського рішення за цим методом академічну групу розділяють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють і приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюються цією групою. Експертна група може бути поділена за спеціалізаціями.

Метод сценаріїв полягає в розробці ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
<i>Тема 1.</i> Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Особливості розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні: історичні та сучасні аспекти"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 2.</i> Основні напрямки та показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України	<i>Семінарське заняття.</i> "Стратегічні напрямки розвитку ЗЕД в Україні в умовах інтеграційних об'єднань"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 4.</i> Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	<i>Завдання 1.</i> "Здійснення митно-тарифного регулювання в Україні: проблеми та напрями вдосконалення"	Робота в малих групах, метод Дельфі

1	2	3
Тема 5. Оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності	Завдання 2. "Особливості оподаткування товарів у заявлених митних режимах. Порівняльний аналіз митних платежів України із іншими країнами світу"	Робота в малих групах, метод Дельфі, метод сценаріїв
Тема 9. Оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства	Завдання 6. "Оцінка економічної ефективності експортно-імпортних операцій. Аналіз ефективності кредитування у ЗЕД"	Робота в малих групах, метод Дельфі, метод сценаріїв
Тема 10. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності	Семінарське заняття. Тема "Систематизація ризиків у ЗЕД. Їх класифікація та фактори визначення. Методи розрахунку рівня впливу ризиків на ЗЕД підприємства"	Семінари-дискусії, презентації

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою у ході розгляду виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової

знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточне тестування проводиться декілька раз за семестр на практичних та семінарських заняттях. Тест включає запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Колоквіум проводиться 1 раз за семестр та включає практичні та теоретичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання ІНДЗ є:

здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається із 3 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни та 1 теоретичного завдання.

Екзаменаційний білет включає одне стереотипне, одне діагностичне та два евристичних завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль впродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі *екзаменаційної "Відомості обліку успішності"*.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у *залікову "Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені

Семена Кузнеця

Форма № Н-5.05

Освітній ступінь – бакалавр

Напрямок підготовки – 6.030601 "Менеджмент"

Семестр – 5

Навчальна дисципліна – "ЗЕД підприємства"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ _____

1. Стереотипне завдання

1. До яких методів регулювання ЗЕД належить митно-тарифне регулювання:

а) організаційно-правових;	в) економічних;
б) адміністративних;	г) правових?

2. Чи можуть бути об'єднання фізичних та юридичних осіб суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України:

а) так;	б) ні?

3. Органами, до компетенції яких безпосередньо входить податкове регулювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності, є:

- а) Міністерство економіки України; в) Національний банк України;
- б) Фіскальна служба України г) Торговельно-промислова палата.

4. При імпорті товарів в Україну з використанням податкового векселя можливо сплатити:

- а) митний збір; в) ПДВ;
- б) акцизний збір; г) мито.

5. Обов'язковому декларуванню з боку суб'єктів ЗЕД України підлягає:

- 1) прибуток, отриманий за кордоном;
- 2) рухоме та нерухоме майно, що знаходиться за кордоном;
- 3) грошові суми, які знаходяться за кордоном.

6. Внутрішнє виробництво комплектуючих та інших компонентів товарів, що імпортуються, стимулює метод регулювання ЗЕД:

- а) квотування; в) добровільні обмеження експорту;
- б) сертифікація; г) вимога національного компоненту.

7. Основою для придбання іноземної валюти для здійснення оплати по імпортній угоді може бути:

- а) комерційний рахунок-фактура; в) митна декларація;
- б) проформа-рахунок; г) контракт.

8. Допоміжною операцією є (з перерахованих):

- а) експортно-імпортний контракт;
- б) договір з уповноваженим банком щодо обслуговування міжнародних розрахунків;
- в) договір лізингу;
- г) угода, на основі якої здійснюється спільне підприємництво.

9. За напрямом товарного потоку зовнішньоекономічні операції можуть бути:

- 1) основні та допоміжні; 3) виробничі та комерційні;
- 2) експортні, імпорتنі, транзитні; 4) фінансові та інвестиційні.

10. Ввезення раніше вивезеного товару – це:

- а) реімпорт; в) реекспорт;
- б) транзит; г) імпорт.

2. Діагностичне завдання

Українське підприємство, яке розташоване на території м. Полтава, імпортує товар з Російської Федерації м. Саранськ. Фактурна вартість

товару складає 200 000 євро. Витрати на транспортування складають: м. Саранськ – м. Волгоград (1000 євро); м. Волгоград – м. Ростов-на-Дону (900 євро); Ростов-на-Дону – м. Донецьк (420 євро) (митниця); м. Донецьк – м. Дніпропетровськ (4 500 грн); м. Дніпропетровськ – м. Полтава (1 200 грн). Розрахуйте митну вартість товару та митні платежі на умовах поставки: FCA м. Волгоград; CIP м. Дніпропетровськ; Курс 21,5 грн/євро. Товар оподатковується митом на ставку 23 %, ПДВ – 20 %.

3. Евристичне завдання

3.1. Українське підприємство "Торгопт" випускає високоякісний товар, який користується попитом на внутрішньому і зовнішньому ринках. Дані, які характеризують продаж товарів, наведено в табл. 1. У 2014 році підприємство випустило 7 800 од. готової продукції. Курс 1 дол. США = 21,5 грн.

Таблиця 1

Вихідні дані за 2014 рік

Показник	Внутрішній ринок	Зовнішній ринок А
1. Частка готової продукції, що реалізується на ринку, %	42	58
2. Ціна одиниці готової продукції	150,0 грн/од.	10,2 дол./од.
3. Витрати на виробництво одиниці готової продукції, грн/од.	102,4	102,4
4. Комерційні витрати	3 900 грн	1 000 дол.
5. Маркетингові витрати	3 20 грн	500 дол.

Визначте економічний ефект і ефективності реалізації готової продукції на кожному з доступних ринків. На основі отриманих результатів прийміть управлінське рішення щодо перспективності одного з досліджуваних ринків.

3.2. Ставка українського імпортного тарифу на закордонний одяг становить 40 %, на тканини – 20 %. Вартість тканин становить 48 % вартості одягу. Розрахуйте ефективний рівень тарифу, за умов, вказаних вище;

- а) якщо імпортне мито на готовий одяг зросте до 48 %;
- б) якщо мито на тканини збільшиться до 35 %.

Зробіть висновки на основі отриманих розрахунків.

Затверджено на засіданні
кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної
діяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Протокол № ___ від " ___ " _____ 20 ___ р.

Зав. кафедри _____ Екзаменатор _____
(підпис) (підпис)

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Завдання 1 (7 балів):

6 балів – за правильну та повну відповідь на тестові запитання;

1 бал – за охайність подання результатів.

Завдання 2 (13,5 балів):

4 бали – за правильне подання та використання методичного апарату, зокрема формули розрахунку митної вартості товару;

2 бали – за арифметичну правильність розрахунку митної вартості товару;

4 бали – за правильне подання та використання методичного апарату, зокрема формули розрахунку митних платежів;

2 бали – за арифметичну правильність розрахунку митних платежів;

1 бал – за обґрунтований алгоритм подання результатів розрахунків;

0,25 бала – за охайність подання результатів;

0,25 бала – за наявність і ґрунтовність висновку.

Завдання 3.1 (13 балів):

1,5 бала – за логіку розрахунків;

5 балів – за правильне подання та використання методичного апарату, зокрема формули розрахунку економічного ефекту та ефективності зовнішньоекономічної діяльності на внутрішньому та зовнішньому ринках;

3 бали – за арифметичну правильність розрахунків економічного ефекту та ефективності зовнішньоекономічної діяльності на внутрішньому та зовнішньому ринках;

0,75 бала – за наявність пояснень до алгоритму розрахунку показників;
 0,75 бала – за охайність подання результатів;
 2 бали – за наявність і ґрунтовність висновку.

Завдання 3.2 (6,5 балів):

1 бал – за послідовність проведених розрахунків;
 2,5 бала – за правильне подання та використання методичного апарату, зокрема формули розрахунку ефективного рівня тарифу;
 1,5 бала – за арифметичну правильність ефективного рівня тарифу;
 0,25 бала – за наявність пояснень до алгоритму розрахунку показників;
 0,75 бала – за охайність подання результатів;
 0,75 бала – за наявність і ґрунтовність висновку.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Год	Методи та форми навчання			ОЦІНКА рівня сформованості компетентностей	
						Форми контролю	Максимальний бал
1	2	3	4			5	6
Змістовий модуль 1.							
Організаційно-правові засади зовнішньоекономічної діяльності							60
Визначати особливості здійснення зовнішньоекономічної діяльності	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки	Робота на лекції	0,5
			2	Семинарське заняття	<p style="text-align: center;"><i>Тема семінарського заняття "Особливості розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні: історичні та сучасні аспекти":</i></p> 1. Етапи розвитку ЗЕД в Україні. 2. Зовнішньоекономічні режими та правові режими в Україні для іноземних суб'єктів господарювання. 3. Суб'єкти, об'єкти, види та форми зовнішньоекономічної діяльності. Економічна сутність ЗЕД та її принципи	Активна участь у дискусії	1,5
		СРС	5	Підготовка до заняття	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття. Виконання індивідуального завдання	Презентація результатів	

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
Визначати стратегічні напрями розвитку ЗЕД для резидентів України в умовах інтеграційних об'єднань	2	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Основні напрямки та показники розвитку ЗЕД України	Робота на лекції	0,5
			2	Семінарське заняття	<i>Тема семінарського заняття "Стратегічні напрямки розвитку ЗЕД в Україні в умовах інтеграційних об'єднань".</i> 1. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності України. 2. Особливості розвитку ЗЕД у рамках інтеграційних об'єднань	Активна участь у дискусії, тестування	1,5
		СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття. Виконання індивідуального завдання	Презентація результатів, захист ІНДЗ	
Виявляти особливості методів регулювання ЗЕД та застосовувати їх в сучасних умовах розвитку економіки України	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України	Робота на лекції	0,5
			2	Семінарське заняття	<i>Тема семінарського заняття "Особливості регулювання ЗЕД на митній території України: його переваги та недоліки".</i> 1. Сутність, цілі та інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. 2. Інформаційне забезпечення регулювання зовнішньоекономічної діяльності. 3. Суб'єкти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Основні групи методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Активна участь у дискусії. Експрес-опитування	1,5
		СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття. Виконання індивідуального завдання	Презентація результатів, захист ІНДЗ	
Визначати економічну сутність митно-тарифного регулювання ЗЕД та розраховувати митну вартість товару	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. "Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	"Здійснення митно-тарифного регулювання в Україні: проблеми та напрями вдосконалення". Контрольна робота за пройденим матеріалом". 1. Еволюція митної системи в Україні. 2. Генезис митно-тарифних відносин в Україні. 3. Регулювання митних відносин за часів козацької держави. 4. Сучасна митно-тарифна система України	Активна участь у дискусії та виконанні практичних завдань, тестування	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання індивідуального завдання за пройденою тематикою. Підготовка до контрольної роботи	Презентація результатів, захист ІНДЗ	
	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. "Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	"Здійснення митно-тарифного регулювання в Україні: проблеми та напрями вдосконалення". Контрольна робота за пройденим матеріалом". 1. Економічні наслідки застосування митного тарифу для України. 2. Вплив митного тарифу на стан економіки України. 3. Економічна сутність та розрахунок фактичного та номінального рівня митного тарифу. 4. Особливості використання методів розрахунку митної вартості товарів: їх переваги та недоліки	Активна участь у виконанні практичних завдань. Письмова контрольна робота	7

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	
		СРС	4	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання індивідуального завдання за пройденою тематикою	Презентація результатів, захист ІНДЗ	
Виявляти особливості методів нетарифного регулювання ЗЕД та застосовувати їх у сучасних умовах розвитку економіки України	6	Ауд.	2	Лекція Тема 5. "Оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності"	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття "Особливості оподаткування товарів у заявлених митних режимах. Порівняльний аналіз митних платежів України із іншими країнами світу": 1. Митні платежі – основний інструмент системи оподаткування ЗЕД. 2. Сутність, види та способи розрахунку мита. 3. Застосування особливих видів мита	Активна участь у виконанні практичних завдань, експрес-опитування	3
		СРС	4	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання індивідуального завдання за пройденою тематикою	Презентація результатів, захист ІНДЗ	
	7	Ауд.	2	Лекція Тема 6. Нетарифні методи регулювання ЗЕД України	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття "Аналіз інструментів та методів нетарифного регулювання ЗЕД в Україні": 1. Нетарифні засоби регулювання, їх класифікація та характеристика. 2. Інструменти регулювання ЗЕД альтернативні митно-тарифним. 3. Кількісні обмеження у регулювання ЗЕД	Активна участь у виконанні практичних завдань, експрес-опитування	3
		СРС	4	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання індивідуального завдання за пройденою тематикою	Презентація результатів, захист ІНДЗ	
Виявляти особливості валютного регулювання ЗЕД та валютного контролю	8	Ауд.	2	Лекція Тема 7. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття "Особливості валютного регулювання для фізичних та юридичних осіб-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності": 1. Особливості валютного регулювання ЗЕД в Україні. 2. Порядок відкриття та закриття рахунків в іноземній валюті. Облік курсових різниць при здійсненні ЗЕД	Активна участь у виконанні практичних завдань. Письмова контрольна робота	5
		СРС	4	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання індивідуального завдання за пройденою тематикою	Презентація результатів, захист ІНДЗ	

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
Визначати доцільність здійснення ЗЕД з урахуванням географічного спрямування, товарної номенклатури та рівня виконання експортних (імпортних) зобов'язань	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Економічний аналіз ЗЕД підприємства	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	"Аналіз та оцінка експортних зобов'язань, проведення факторного аналізу зовнішньоекономічної діяльності": 1. Сутність, зміст та види аналізу ЗЕД. 2. Прийоми, методи і задачі аналізу ЗЕД. 3. Інформаційне забезпечення проведення аналізу ЗЕД	Активна участь у виконанні практичних завдань, тестування	3
		СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання індивідуального завдання за пройденою тематикою	Презентація результатів, захист ІНДЗ	
Визначати доцільність здійснення ЗЕД з урахуванням її ефективності	10	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Оцінка економічної ефективності ЗЕД підприємства	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	"Оцінка економічної ефективності експортно-імпортних операцій. Аналіз ефективності кредитування у ЗЕД": 1. Принципи і методи економічної ефективності ЗЕД. 2. Етапи оцінки ефективності ЗЕД. 3. Сутність та особливості визначення ефекту та ефективності. 4. Форми прояву ефекту ЗЕД	Активна участь у виконанні практичних завдань, тестування	13
		СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання індивідуального завдання за пройденою тематикою.	Презентація результатів, захист ІНДЗ	
Прогнозувати ризики на кожному етапі здійснення ЗЕД та вміти страхувати їх	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності	Робота на лекції	
			2	Семінарське заняття	<i>Тема семінарського заняття "Систематизація ризиків у ЗЕД. Їх класифікація та фактори визначення":</i> 5. Сутність ризику у ЗЕД та його види. 6. Основні етапи управління ризиком у зовнішньоекономічній діяльності підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань. Колоквіум	
		СРС	15	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання індивідуального завдання за пройденою тематикою	Презентація результатів, захист ІНДЗ	
СЕСІЯ		Ауд.	2	Передекзаменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40
			2	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білету		
		СРС	2	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістових модулів		
Усього годин		108	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни			100	
з них							
аудиторні		44	40 %	поточний контроль		60	
самостійна робота		64	60 %	підсумковий контроль		40	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
2	2	2	10	3,5	3,5	8,5	3,5	13,5	11,5		
Колоквіум											

Примітка. T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Презентація	Експрес-опитування	Тестування	Письмова контроль-на робота	Захист ІНДЗ	Колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1. Організаційно-правові засади зовнішньоекономічної діяльності	Тема 1	1 тиждень	0,5	-	1,5	-	-	-	-	-	2
	Тема 2	2 тиждень	0,5	-	1,5	-	-	-	-	-	2
	Тема 3	3 тиждень	0,5	-	1,5	-	-	-	-	-	2
	Тема 4	4-5 тиждень	1	4	-	-	-	5	-	-	10
	Тема 5	6 тиждень	0,5	3	-	-	-	-	-	-	3,5
	Тема 6	7 тиждень	0,5	3	-	-	-	-	-	-	3,5
	Тема 7	8 тиждень	0,5	3	-	-	-	5	-	-	8,5
	Тема 8	9 тиждень	0,5	3	-	-	-	-	-	-	3,5
	Тема 9	10 тиждень	0,5	3	-	-	-	-	10	-	13,5
	Тема 10	11 тиждень	0,5	-	1	-	-	-	-	10	11,5
Усього			5,5	19	7	-	-	10	10	10	60

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Алексеев И. С. Внешнеэкономическая деятельность / И. С. Алексеев. – М. : Дашков и К, 2009. – 304 с.
2. Баринов В. А. Внешнеэкономическая деятельность / В. А. Баринов. – М. : Форум, 2009. – 192 с.
3. Бахрамов Ю. М. Организация внешнеэкономической деятельности. Особенности менеджмента : учеб. пособ. / Ю. М. Бахрамов, В. В. Глухов. – СПб. : Издательство "Лань", 2001. – 448 с.
4. Внешнеэкономическая деятельность предприятия : учебник для вузов / под ред. Л. Е. Стровского. – М., 2001. – 847 с.
5. Воронкова О. Н. Внешнеэкономическая деятельность: организация и управление : учеб. пособ. / О. Н. Воронкова, Е. П. Пузакова; под ред. проф. Е. П. Пузакова. – М. : Экономистъ, 2007. – 495 с.
6. Георгіаді Н. Г. Основи зовнішньоекономічної діяльності: теоретичні основи і прикладні аспекти : навч.-метод. посіб. / Н. Г. Георгіаді. – Л. : Інтеллект-Захід, 2006. – 260 с.
7. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – вид. 3-те, перероб. та допов. – К. : Центр навч. літ., 2008. – 432 с.

8. Диденко Н. И. Основы внешнеэкономической деятельности в РФ / Н. И. Диденко. – К. : Издательство "Питер", 2004. – 560 с.
9. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / М. І. Дідківський. – К. : Знання, 2006. – 462 с.
10. Дралин А. И. Внешнеэкономическая деятельность : учеб. пособ. / А. И. Дралин, С. Г. Михнева. – изд. 2-е, перераб. и доп. – Пенза : Информационно-издательский центр ПГУ, 2006. – 127 с.
11. Кузьмін О. Є. Планування, організування та мотивування зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, А. О. Босак, Р. З. Дарміць. – Львів : Вид-во Нац. Ун-ту "Львівська політехніка", 2009. – 324 с.
12. Макогон Ю. В. Организация и техника внешнеторговых операций : учеб. пособ. для студентов специальности 'Международная экономика / Ю. В. Макогон, Н. В. Фомичева. – Донецк : ДонНУ, 2001. – 160 с.
13. Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / Єрмаченко В. Є., Лабунська С. В., Малярєвська О. Г., Малярєвський Ю. Д. та ін. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 480 с.
14. Покровская В. В. Организация и регулирование внешнеэкономической деятельности : учебник / В. В. Покровская. – М. : Юристъ, 2002. – 456 с.
15. Прокушев Е. Ф. Внешнеэкономическая деятельность : учебник / Е. Ф. Прокушева. – 4-е изд., испр., и доп. – М. : Изд.-торг. Корпорация "Дашков и К^О", 2007. – 452 с.
16. Ростовский Ю. М. Внешнеэкономическая деятельность / Ю. М. Ростовский, В. Ю. Гречков. – М. : Магистр, 2008. – 592 с.
17. Свинухов В. Г. Таможенно-тарифное регулирование внешнеэкономической деятельности : учебник / В. Г. Свинухов. – М. : Экономистъ, 2005. – 271 с.
18. Alan M. Rugman. International Business / Alan M. Rugman, Simon Collinson, Richard M. Hodgetts. – 4th ed. – England : Pearson Education Limited, Fourth edition, 2006. – 664 p.
19. Lawrence S. Welch. Foreign operation methods : theory, analysis, strategy / Lawrence S. Welch, Gabriel R.G. Benito, Bent Petersen. — Printed and bound in Great Britain: MPG Books Ltd., 2007. – 462 p.
20. Michael R. Czinkota. International Business / Michael R. Czinkota, Ilkka A. Ronkainen, Michael H. Moffett. – 8th ed. – Printed in the USA: John Wiley& Sons, Inc., 2010. – 746 p.

21. Thomas E. Johnson. Export/import procedures and documentation / Thomas E. Johnson. – 4th ed. – USA: AMACOM, 2002. – 584 p.

12.2. Додаткова

22. Атрощенко І. С. Таможенні платежі як джерело формування доходів сучасного держави / І. С. Атрощенко. – М. : Юридична наука № 3, 2011 ООО "Издательство "Концепция". – с. 75–77.

23. Босак А. О. Митне обслуговування транспортних перевезень : навч. посіб. / А. О. Босак, О. Ю. Григор'єва, О. С. Скибінський та ін. – Л. : Новий світ-2000, 2009. – 476 с.

24. Венцель В. Т. Зовнішньоекономічна діяльність: підходи до розуміння в довідковій та нормативно-правовій літературі. / В.Т. Венцель // ВІСНИК ЖДТУ № 1 (55) – Житомир, 2011 р. – 43–45 с.

25. Войтенко Т. ЗЕД: бухгалтерський та податковий облік у деталях / Т. Войтенко, Н. Курган. – вид. 4-те, перероб. і доп. – Х. : Фактор, 2013. – 448 с.

26. Войцешук А. Д. Митна політика: фінансово-регулюючий аспект : навч. посіб. / А. Д. Войцешук, І. О. Івашук. – К. : В-во ТОВ ВД "Мануфактура", 2005. – 160 с.

27. Воловик Л. А. Основы внешнеэкономической деятельности : учеб. пособ. / Л. А. Воловик. – Калининград : КГУ, 1998. – 80 с.

28. Гіжевський В. К. Митне право України : навч. посіб. / В. К. Гіжевський, І. І. Світлак, І. В. Скірський. – К. : Атіка, 2008. – 203 с.

29. Гребельник О. П. Основы митної справи: навч. посіб. / О. П. Гребельник. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 600 с.

30. Громова Н. М. Внешнеторговый контракт = Contracts in Foreign Trade : учеб. пособ. – М. : Юристъ, 2003. – 141 с. (Сер.: English for Business).

31. Довідник ЗЕДівця / Т. Ємельяненко, Н. Курган, А. Кислий. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Х. : Фактор, 2012. – 512 с.

32. Дубініна А. А. Основы митної справи в Україні : навч. посіб. / А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна. – К. : ВД "Професіонал", 2004. – 360 с.

33. Дубініна А. А. Митна справа : підручник / А. А. Дубініна. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.

34. Єрофеєнко Л. В. Митне право : навч. посіб. / Л. В. Єрофеєнко, С. М. Попова, С. В. Селезень. – Х. : ХНЕУ, 2006. – 87 с.

35. Жорін Ф. Л. Правові основи митної справи в Україні (конспект курсу лекцій з програмних тем) : навч. посіб / Ф. Л. Жорін. – К. : КНЕУ, 2001. – 248 с.
36. Жуано Даніель. Світова організація торгівлі / Даніель Жуано ; пер. з франц. – К. : "К.І.С", 2006. – 120 с.
37. Каленський М. М. Митна вартість імпортованих товарів : монографія / М. М. Каленський, А. Д. Войцещук, І. Г. Бережнюк. – К. : 2005. – 224 с.
38. Карамбович І. М. Митна система та її роль в регулюванні зовнішньої торгівлі України [Текст] : монографія / І. М. Карамбович. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – 281 с.
39. Козик В. В. Зовнішньоекономічні операції і контракти : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Я. С. Карп'як та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
40. Приймаченко Д. В. Митна політика держави та її реалізація митними органами : монографія / Д. В. Приймаченко. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2006. – 332 с.
41. Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України : Закон України від 4.11.1999 №1212-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 51 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1212-14>.
42. Про митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 № 584-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. № 20-21.
43. Рева Т. М. Налоговые льготы в системе регулирования внешней торговли / Т. М. Рева // Вісник АМСУ. Серія : "Економіка". – № 1 (51). – 2014. – С. 92–98.
44. Світова організація торгівлі: проблеми та перспективи вступу: [монографія] / за ред. А. В. Череп. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2012. – 331 с.

12.3. Інформаційні ресурси

45. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
46. Гражданский кодекс Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
47. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

48. Международная конвенция об упрощении и гармонизации таможенных процедур [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_106124.
49. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
50. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/nk>.
51. Регіони України : статистичний щорічник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
52. Статистика України : науковий журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
53. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/db/emitent.
54. Таможенное право ЕС [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.economics.kiev.ua/index.php?id=741&view=article>.
55. Таможенный кодекс Таможенного Союза [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.consultant.ru/popular/custom_eaes/112_10.
56. International Monetary Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.imf.org.
57. World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>.
58. World Trade Organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wto.org>.

12.4. Методичне забезпечення

59. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни "Техніка і організація зовнішньоекономічних операцій" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання / уклад. О. М. Котиш. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 28 с.
60. Робоча програма навчальної дисципліни "Митна справа" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання / укл. О. М. Котиш, І. Е. Астахова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 46 с.
61. Робоча програма навчальної дисципліни "Маркетинг" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" спеціалізації Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" денної форми навчання / укл. І. Е. Астахова, О. М. Котиш. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 36 с.

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	10
5. Теми та плани семінарських занять.....	17
6. Теми практичних занять	18
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	19
7. Самостійна робота.....	22
7.1. Індивідуальне науково-дослідне завдання	25
7.2. Контрольні запитання для самодіагностики.....	28
8. Індивідуально-консультативна робота	32
9. Методи навчання	32
10. Методи контролю	36
11. Розподіл балів, які отримують студенти	44
12. Рекомендована література.....	49
12.1. Основна.....	49
12.2. Додаткова	51
12.3. Інформаційні ресурси	52
12.4. Методичне забезпечення.....	53

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
денної форми навчання**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: **Котиш** Олена Миколаївна
Юлегіна Ірина Валеріївна

Відповідальний за випуск *С. І. Стахорська*

Редактор *О. Г. Лященко*

Коректор *О. Г. Лященко*

План 2016 р. Поз. № 227 ЕВ. Обсяг 55 с.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*